

**PRAWNE, POLITYCZNE I SPOŁECZNE
KONSEKWENCJE ROZDŹWIĘKU
MIĘDZY UZUSEM A DEFINICJAMI
ZAWARTYMI W TEKSTACH PRAWNYCH
DOTYCZĄCYCH IMIGRACJI**

PIOTR SADOWSKI

I. WSTĘP

Dotychczas, problematyka imigracji cudzoziemców do Polski nie była przedmiotem ożywionej debaty, w tym dyskusji politycznej¹. Także polskie media rządziej niż te w innych państwach UE akcentowały te zagadnienia, informując głównie o próbach niezgodnego z prawem przekroczenia granicy państwowej lub przemytu ludzi² i o strajkach w ośrodkach, w których umieszczani byli cudzoziemcy oczekujący na wykonanie decyzji o wydaleniu (obecnie: o zobowiązaniu do powrotu)³. W dyskursie społecznym nie zajmowały jednak istotnego miejsca zidentyfikowane przypadki niezgodnego z prawem zatrudnianie imigrantów⁴.

¹ Niniejsze opracowanie wyraża wyłącznie poglądy autora.

² Tak np. w: bzato/kan, *Świecko: chcieli nielegalnie przekroczyć granicę*, informacja z 21 września 2012 r., <http://www.tvp.info/8583440/twoje-info/swiecko-chcieli-nielegalnie-przekroczyc-granice/> [dostęp: 5.09.2015] i dmiło/bzat, *Przemysłowcy zatrzymani w Polsce i w Niemczech*, informacja z 3 lutego 2014 r., <http://www.tvp.info/13867765/twoje-info/przemyslownicy-ludzi-zatrzymani-w-polsce-i-w-niemczech/> [dostęp: 5.09.2015].

³ Tak np. w: PAP, *Szef MSW: w ośrodkach dla cudzoziemców będzie mniejszy reżim*, informacja z serwisu LEX z 14 grudnia 2012 r., <http://www.lex.pl/czytaj/-/artykul/szef-msw-w-osrodkach-dla-cudzoziemcow-bedzie-mniejszy-rezim> [dostęp: 5.09.2015] i M. Fał, *Protest głodowy w ośrodkach dla uchodźców, a los nielegalnych imigrantów nikogo nie obchodzi*, informacja z 23 października 2012 r., <http://natemat.pl/36515.protest-glodowy-w-osrodkach-dla-uchodzcow-a-los-nielegalnych-imigrantow-nikogo-nie-obchodzi> [dostęp: 5.09.2015].

⁴ A. Rozwadowska, *Duszczyk: W Polsce będzie więcej pracy niż chętnych. Masowa imigracja do Polski? Nie wierzę*, informacja z 20 sierpnia 2015 r., <http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,18596143,duszczyk-w-polsce-bedzie-wiecej-pracy-niz-chetnych-masowa.html> [dostęp: 26.08.2015]. Skala nielegalnego zatrudnienia cudzoziemców w Polsce zwiększa się, choć pozostaje nieznaczna. Zob. Państwowa Inspekcja Pracy, *Sprawozdanie z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2014 r.*, Warszawa 2015, s. 195–196, <http://www.pip.gov.pl/pl/f/v/133794/sprawozdanie%202014.pdf> [dostęp: 26.08.2015].

Sytuacja osób wewnętrznie przesiedlonych na Ukrainie i tragedie na M. Śródziemnym, sprawiły jednak, iż polskie media zaczęły poruszać tę problematykę. Ponadto, dyskusja nad przyjęciem przez Polskę imigrantów z Włoch i Grecji sprawiła, iż imigracja przestała być zagadnieniem teoretyczno-technicznym, stając się elementem powszechnej debaty. Mając powyższe na względzie, uwzględniając fakt, że liczba imigrantów na stałe przebywających w Polsce jest nieznaczna⁵ za zrozumiałe uznać należy problemy terminologiczne, jakie zaobserwować można w bieżącym dyskursie.

Celem artykułu jest wykazanie, że uzus dotyczący imigracji używany w mediach i w debacie politycznej jest sprzeczny z definicjami, które znajdują się w międzynarodowych i krajowych aktach prawnych. Weryfikowane będzie, czy nieprawidłowe posługiwanie się terminami dotyczącymi przedmiotowego zjawiska wynika z braku znaczącej liczby imigrantów przebywających w Polsce, czy też motywowane jest niechęcią do imigrantów. Artykuł koncentruje się zatem na wpływie aktualnych ocen etycznych i światopoglądowych na stosowanie prawa dotyczącego imigracji oraz na wykazaniu zakresu suwerennej władzy państwa w zakresie ustalania zasad admisji cudzoziemców. Nie zawiera jednak pogłębionej analizy leksykalnej, socjologicznej czy politologicznej.

II. ŹRÓDŁA BRAKU SPÓJNOŚCI TERMINOLOGICZNEJ

Problematyka migracji pozostaje w obszarze zainteresowania zarówno organizacji o charakterze uniwersalnym (czyli działających w wymiarze globalnym, np. ONZ), jak i regionalnym (np. Unia Europejska – a wcześniej Wspólnoty Europejskie, dalej wspólnie określanych, jako UE oraz Rada Europy). Jednakże w ramach organizacji regionalnej terminy dotyczące imigracji definiowane są w wielu dokumentach o charakterze politycznym i prawnym. Sprawia to, iż nawet w systemach, w których zdecydowano się na harmonizację prawa, w tym prawa dotyczącego imigracji, istnieją istotne rozbieżności terminologiczne⁶. Potwierdzają to m.in. problemy dotyczące właściwego stosowania przez państwa członkowskie UE terminu „osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową”⁷, a zatem kluczowego elementu Wspólnego Europejskiego Systemu Azylowego. Nie sposób bowiem nie zauważyć, że skoro wśród „państw członkowskich UE, które zainteresowane są pogłębioną współpracą istnieją rozbieżności terminologiczne, które uniemożliwiają spójne stosowanie dyrektyw, to zapewnienie (...) spójności terminologicznej wśród krajów prezentujących różne tradycje prawne, kulturowe

⁵ W dniu 1 stycznia 2015 r. w Polsce było ważnych 175 066 kart pobytu. Dane Urzędu do Spraw Cudzoziemców dostępne na: <http://udsc.gov.pl> [dostęp: 31.07.2015].

⁶ O ewolucji harmonizacji prawa UE w: J. Osiejewicz, *Ingerencja harmonizacyjna Unii Europejskiej w porządku prawne państw członkowskich*, „Ius Novum” 2014, Nr 4, s. 120–121. Więcej o historii współpracy w tym zakresie w: E. Borawska-Kędzierska, K. Strąk, *Przestrzeń Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Część 2: Polityka wizowa, azylowa i imigracyjna*, Warszawa 2009, wyd. 1, s. XI.2-1 i n.

⁷ Zob. Komisja Europejska, *Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady na temat stosowania Dyrektywy 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich*, KOM(2010) 465 wersja ostateczna, Bruksela 8.9.2010, s. 4.

i doświadczających różnych trendów migracyjnych (...) z różnymi systemami politycznymi i różną siłą działania organizacji pozarządowych wydaje się być mało realne”⁸.

Ranga wykładni językowej, umożliwiającej „ustalenie znaczenia normy prawnej na podstawie analizy sformułowań zawartych w tekście normatywnym”⁹ w przypadku organizacji międzynarodowych, w których teksty prawne funkcjonują w kilku wersjach autentycznych jest mniejsza niż w prawie krajowym. Od wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (dalej, także w kontekście Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, określanych jako TSUE) z dnia 3 marca 1977 r. w sprawie C-80/76 *North Kerry Milk Products przeciwko Minister for Agriculture*¹⁰ nie budzi bowiem wątpliwości fakt, iż wszystkie wersje językowe tekstów prawnych WE/UE mają taką samą wagę¹¹. Analiza prawa UE może więc wymusić zastosowanie wykładni porównawczej, czyli zbadania kilku wersji językowych, w celu zrozumienia badanego pojęcia¹².

Problematyka migracji analizowana jest także przez przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych. Zgodzić należy się z P. Dąbrowskim, że „różne aspekty problematyki cudzoziemskiej są przedmiotem zainteresowania (...) doktryny prawa administracyjnego, praw człowieka, w coraz większym stopniu także prawa Unii Europejskiej”¹³, a zatem słusznie M. Leciak opowiada się w tym zakresie za „refleksją choćby w płaszczyźnie socjologicznej czy też prawnej”¹⁴. Dostrzegalne jednak są spory dotyczące m.in. typologizacji migracji¹⁵ i określania przypadków, w których pobyt cudzoziemca ma charakter nielegalny¹⁶.

Także orzecznictwo, w tym wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: ETPCz) unaczynia problem braku spójności terminologicznej. Zapewniając, że Euro-

⁸ P. Sadowski, *Zwalczanie nielegalnej migracji na przykładzie działań podejmowanych w ramach Procesu Praskiego*, prezentacja podczas Konferencji „Rola Polski w regionalnych konsultacjach Procesu Praskiego” zorganizowanej 20 maja 2015 r. w Warszawie przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (oczekuje na publikację), s. 3.

⁹ A. Kalisz, *Wykładnia prawa Unii Europejskiej*, [w:] J. Barcz (red.), *Unia Europejska. System prawny, porządek instytucjonalny, proces decyzyjny*, Warszawa 2009, s. 440.

¹⁰ Zb.Orz. 1977, s. 0425. Wszystkie wyroki TSUE dostępne w bazie CURIA na: <http://curia.europa.eu/> [dostęp: 26.08.2015].

¹¹ O genezie fundamentów systemu językowego UE w: N. Konieczna, *Unia Europejska – wielojęzyczny problem?*, „Przegląd Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny” 2013, Nr 2, s. 45 i n. Por. A. Doczekalska, *Interpretacja wielojęzycznego prawa Unii Europejskiej*, EPS, maj 2006, s. 15 i n.

¹² Por. § 22 wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z 27 lutego 1986 r. w sprawie C-238/84 *Postępowanie karne przeciwko Hans Röser*. TSUE porównał niemiecką wersję językową z jej angielskim, francuskim i włoskim wariantem.

¹³ P. Dąbrowski, *Cudzoziemiec niepożądany w polskim prawie o cudzoziemcach*, Warszawa 2011, s. 15.

¹⁴ M. Leciak, *Konflikty międzykulturowe w Polsce w ujęciu prawnokarnym – próba diagnozy problemu*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2014, Vol. 15, s. 111.

¹⁵ Więcej w: P. Sadowski, *Udzielanie ochrony międzynarodowej a zwalczanie nielegalnej migracji w prawie UE*, Toruń 2014, niepublikowana praca doktorska, s. 35 i n. i cytowana tam literatura. UE jednoznacznie akcentuje podział na migracje: legalne (m.in. w celu podejmowania pracy i dołączania do członka rodziny), nielegalne i handel ludźmi, związane z komponentem rozwojowym i z udzielaniem ochrony międzynarodowej. Por. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Globalne podejście do kwestii migracji i mobilności*, KOM(2011) 743 wersja ostateczna, Bruksela 18.11.2011, s. 6. Więcej o globalnym podejściu do kwestii migracji i mobilności w: P. Sadowski, *Capacity building in a field of migration: the cases of Moldova and Georgia*, „Web Journal of Current Legal Issues” 2012, No. 1, s. 3 i n., <http://www.bailii.org/uk/other/journals/WebJCLI/2012/issue1/sadowski1.html> [dostęp: 28.07.2015].

¹⁶ Por. M. Duszczyk, *Polityka imigracyjna Unii Europejskiej oraz swobodny przepływ pracowników – ewolucja i teraźniejszość*, Warszawa 2010/2011, s. 18–20.

pejska Konwencja Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie 4 listopada 1950 r. (dalej: EKPCz z 1950 r.)¹⁷ jest interpretowana elastycznie, gwarantując realną ochronę praw w niej określonych Trybunał zmienia bowiem jej zakres przedmiotowy i podmiotowy, odstępując tym samym od woli państw-Stron, które przystępowały do Konwencji¹⁸. Gwarantuje jednak, że „zobowiązania traktatowe nie funkcjonują w próżni społecznej; wręcz przeciwnie, »żyją« w ścisłym powiązaniu z trendami zachodzącymi we współczesnych społeczeństwach demokratycznych”¹⁹. Fakt, iż Trybunał „odszedł od tradycyjnej linii orzeczniczej dotyczącej najbardziej drażliwych zagadnień, a więc tych dotyczących samego sedna zróżnicowanych przecież systemów aksjologii społecznej państw europejskich”²⁰, sprawia, iż wpisuje się on w spór, co do granic dopuszczalnej wykładni²¹.

Konwencja nie odnosi się *explicite* m.in. do udzielania cudzoziemcom ochrony i do zasad admisji imigrantów. Mimo to ETPCz wyznaczył zakres ochrony (obejmujący m.in. zasadę *non-refoulement* oraz konieczność poszanowania prawa do życia prywatnego i rodzinnego imigrantów oraz zapewnienie szczególnej ochrony imigrantom przebywającym przez dłuższy czas lub przez całe życie na terytorium pozwanego państwa), który musi być zapewniony przez państwo, pod którego jurysdykcją się znajdują²².

Należy podkreślić, że EKPCz z 1950 r. i orzecznictwo ETPCz wpływa na legislację UE i na sposób jej interpretacji. UE zobowiązana jest do akcesji do Konwencji, której wszystkie państwa członkowskie UE są stronami²³. Akcentuje się także, że przyjęcie art. 52 ust. 3 Karty Praw Podstawowych z 2012 r.²⁴ zwiększyło spójność orzecznictwa ETPCz i TSUE²⁵. Mimo to Trybunał luksemburski nie jest sądem praw człowieka, pozostając sądem integracji europejskiej²⁶.

¹⁷ Dz.U. 1993 Nr 61, poz. 284 z późn. zm.

¹⁸ ETPCz określił potrzebę uczynienia Konwencji *living instrument* w § 31 wyroku z 25 kwietnia 1978 r. w sprawie *Tyler przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* (skarga nr 5856/72, wszystkie wyroki ETPCz dostępne w bazie HUDOC na: <http://hudoc.echr.coe.int/> [dostęp: 25.8.2015]). Por. B. Gronowska, *Europejska Konwencja Praw Człowieka a prawa drugiej generacji – kilka refleksji o zacieraniu granic*, EPS, wrzesień 2013, s. 8 i n.

¹⁹ B. Gronowska, *Czas a zobowiązania materialne państw-Stron EKPCz – zarys problemu*, EPS, sierpień 2014, s. 18. Więcej o wpływie czasu na interpretację EKPCz z 1950 r. *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*, s. 20.

²¹ Zjawisko aktywności sędziowskiej występuje także w wyrokach TSUE i wzmacnia się wraz z przekazywaniem mu nowych kompetencji np. w zakresie udzielania obywatelom państw trzecich ochrony międzynarodowej. Więcej w: P. Sadowski, *Wpływ poszerzenia kompetencji Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej na rozwój europejskiej polityki migracyjnej*, [w:] A. Garnuszek, P. Sosnowski (red.), *Rola Trybunałów i Doktryny w Prawie Międzynarodowym*, Warszawa 2010, s. 196 i n.

²² Zob. np. § 96 wyroku ETPCz z 9 października 2003 r. w sprawie *Silvenko przeciwko Łotwie* (skarga nr 48321/99) i wyrok ETPCz z 27 października 2005 r. w sprawie *Keles przeciwko Niemcom* (skarga nr 32231/02). Więcej w: P. Sadowski, *Udzielanie...*, s. 69–76 i cytowane tam orzecznictwo.

²³ Negatywne opinie TSUE (opinia nr 2/94 z 28 marca 1996 r., ECR 1996, s. I-1759, polska wersja językowa dostępna na: http://curia.europa.eu/arrets/TRA-DOC-PL-AVIS-C-0002-1994-200407019-05_00.html [dostęp: 5.09.2015] i opinia nr 2/13 z 18 grudnia 2014 r., dostępna w bazie CURIA) jedynie opóźnią akcesję.

²⁴ Dz.Urz. UE C 326 z 26.10.2012, s. 391.

²⁵ Por. B. Gronowska, *Europejski Trybunał Praw Człowieka – w poszukiwaniu efektywnej ochrony praw jednostki*, Toruń 2011, s. 320 i n. Na konieczność dobrej współpracy zwraca uwagę także: A. Bisztyga, *Europejska Konwencja Praw Człowieka a Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej – stan kompatybilności czy konkurencyjności?*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2011, Nr 3, s. 185.

²⁶ Zob. wyrok TSUE z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie C-34/09 *Gerardo Ruiz Zambrano przeciwko Office national de l'emploi (ONEm)*. Więcej w: K. Rowińska, P. Sadowski, *Obywatelstwo UE dzieci imigrantów jako przesłanka do legalizacji pobytu ich rodziców*, oczekuje na publikację, s. 1 i n.

III. KONSEKWENCJE BRAKU SPÓJNOŚCI TERMINOLOGICZNEJ

Wśród decydentów powszechne jest przekonanie, że mogą oni skutecznie kontrolować imigrację, umożliwiając wjazd cudzoziemców potrzebnych gospodarce (tzw. nacjonalizm metodologiczny)²⁷. Takie podejście bazuje na przeświadczeniu, że zarządzanie migracjami oparte jest na wiedzy, która odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu dynamiki mobilności, osiedleń i integracji²⁸. Ustalanie zasad admisji cudzoziemców (w tym określenie profilu pożądanych imigrantów np. studenci, pracownicy wysoko wykwalifikowani, niewykwalifikowani) zależy jednak nie tylko od obiektywnych czynników, ale także od wyznawanych wartości, preferencji i interesów²⁹. Polityka migracyjna nie ma bowiem charakteru technokratycznego, nawet gdy konstruowana jest w oparciu o pogłębione analizy i ekspertyzy³⁰. Stąd też „funkcjonowanie mitów na temat imigracji powoduje, że np. w walce wyborczej i agitacji za czy przeciw imigracji politycy i media posługują się często (nieświadomie lub celowo) zniekształconym obrazem rzeczywistości”³¹.

Mając świadomość wyzwań stojących przed polityką migracyjną i jej realizacją, zasadne wydaje się używanie prawidłowej terminologii. Dotyczy to precyzyjnego określania charakteru migracji (np. legalna imigracja ekonomiczna/legalna imigracja w celu dołączania do członka rodziny/imigracja nielegalna/imigracja w celu poszukiwania ochrony) i statusu pobytowego (np. wiza, zezwolenie na pobyt czasowy, zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, status uchodźcy, ochrona uzupełniająca, pobyt humanitarny, pobyt tolerowany), a także obywatelstwa (czy jest apartydą, obywatelem państwa członkowskiego UE, czy też obywatelem innego kraju niż państwo członkowskie UE). Używanie terminów takich jak „nielegalni migranci”³², „nieautoryzowani imigranci”³³, „nieregularni migranci”³⁴, „nieudokumentowani migranci”³⁵, które nie odnoszą się do zjawiska nielegalnej imigra-

²⁷ Więcej w: P. Dąbrowski, *Cudzoziemiec...*, s. 48 i n. oraz P. Sadowski, *Udzielanie...*, s. 65 i n.

²⁸ Więcej w: C. Boswell, A. Geddes, P. Scholten, *The Role of Narratives in Migration Policy-Making: A Research Framework*, „British Journal of Politics and International Relations” 2011, Vol. 13, Issue 1, s. 3.

²⁹ Taki przykład wyznaczania dyskursu politycznego adresowanego do konkretnego odbiorcy podano *ibidem*, s. 4–5. Por. B. Malone, *Why Al Jazeera will not say Mediterranean ‘migrants’*, informacja z 20 sierpnia 2015 r., <http://www.aljazeera.com/blogs/editors-blog/2015/08/al-jazeera-mediterranean-migrants-150820082226309.html> [dostęp: 5.09.2015].

³⁰ C. Boswell, A. Geddes, P. Scholten, *The Role...*, s. 7. Na dodatkowy charakter badań nad migracjami wskazano też w: European Commission – Directorate-General for Research, *Moving Europe: EU research on migration and policy needs*, Brussels 2009, s. 35.

³¹ KF, *(P)rzeczywistość*, „Biuletyn Migracyjny”, grudzień 2014, s. 9. Por. B.A. Vollmer, *Policy Discourses on Irregular Migration in the EU – Number Games and Political Games*, „European Journal of Migration and Law” 2011, Vol. 13, Issue 3, s. 317 i n.

³² Tak np. M. Jaroszewicz, *Trendy ogólne*, [w:] A. Łobaszewska, K. Kazimierska (red.), *Wyzwania migracyjne w państwach wschodniego sąsiedztwa Unii Europejskiej*, Warszawa 2007, s. 51.

³³ Tak np. A. Levinson, *The Regularisation of Unauthorized Migrants: Literature Survey and Country Case Studies*, Oxford 2005, *passim*.

³⁴ Tak np. C. González-Enríquez, *Spain, the Cheap Model. Irregularity and Regularisation as Immigration Management Policies*, „European Journal of Migration and Law” 2009, Vol. 11, Issue 2, s. 152.

³⁵ Tak np. A. Chrzanowska, W. Klaus (red.), *Poza systemem. Dostęp do ochrony zdrowia nieudokumentowanych migrantów i cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce*, Warszawa 2011, *passim*.

cji, ale do domniemanego jej powiązania z przestępczością, może bowiem wzmacniać nastroje ksenofobiczne³⁶. Tymczasem nielegalna imigracja może, ale nie musi, łączyć się z popełnianiem wykroczeń i przestępstw (np. podrabianiem/przerabianiem dokumentów i wykorzystywaniem ich, jako autentyczne), choć wzrostowi liczby imigrantów przebywających na terytorium kraju może towarzyszyć proporcjonalny wzrost liczby przestępstw z udziałem cudzoziemców. Słusznie bowiem wskazuje M. Jaroszewicz, że „pozostawanie imigrantów w szarej strefie z jednej strony zwiększa podatność tej grupy na udział w przestępczości zorganizowanej (...), a z drugiej – pozbawia ją ochrony przed działaniami grup przestępczych”³⁷. Mimo to media akcentują obywatelstwo/pochodzenie etniczne przestępców, w tym terrorystów³⁸. Można by to uznać za uzasadnione, gdyby towarzyszyła temu informacja o przestępczości imigrantów i obywateli tego kraju. Brak tych danych kwestionuje jednak obiektywny charakter przekazu.

Problemy terminologiczne występują także podczas debaty dotyczącej sytuacji osób, które poszukują ochrony międzynarodowej. W systemie uniwersalnym termin „uchodźca” zdefiniowano w Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, sporządzonej w Genewie dnia 28 lipca 1951 r., uzupełnionej Protokołem dotyczącym statusu uchodźców, sporządzonym w Nowym Jorku dnia 31 stycznia 1967 r.³⁹ Zawiera ona m.in. odniesienie do uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych, a uzupełnienie Konwencji genewskiej z 1951 r. o nowe przesłanki, od spełnienia których uzależnione jest nadanie statusu uchodźcy uznać należy za mało prawdopodobne. Stąd też błędem jest mówienie o „uchodźcach klimatycznych”, czyli osobach uciekających z obawy przed zmianami klimatu⁴⁰.

W doktrynie występują jednak spory dotyczące charakteru prawnego decyzji w sprawie nadania statusu uchodźcy. Nie jest zatem możliwe jednoznaczne ustalenie, czy osoba, która złożyła wniosek o udzielenie ochrony powinna być nazywana

³⁶ O wpływie terminologii dotyczącej zwalczania nielegalnej imigracji na społeczne postrzeganie imigrantów w: P. Sadowski, *Zwalczanie...*, s. 2 i n., F. Düvell, *Paths into Irregularity: The Legal and Political Construction of Irregular Migration*, „European Journal of Migration and Law” 2011, Vol. 13, Issue 3, s. 275 i n.; M. Schrover, J. van der Leun, L. Lucassen, C. Quispel, *Illegal...*, s. 1 i n. oraz M. Duszczyk, *Polityka...*, s. 18. Na problemy: nastrojów antyimigranckich oraz zasadności włączenia dyskryminacji ze względu na status migracyjny do przestępstw mowy nienawiści zwróciło również uważyć Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy w: *Resolution 2069(2015) on recognising and preventing neo-racism adopted by the Assembly on 26 June 2015 (27th Sitting)*, punkty 4 i 6.2.1. O zwiększeniu w Polsce liczby przestępstw popełnianych z pobudek ksenofobicznych w: J. Bojarski, *Ocena sytuacji w Polsce na progu zróżnicowania kulturowego społeczeństwa*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2014, Vol. 15, s. 25–26 i M. Leciak, *Konflikty...*, s. 119–120. Przykład konfliktu postawy pro i antyimigranckiej w: fe, *Żywiec. Napisali na murze: Spalimy uchodźców. Jest śledztwo*, informacja z 24 sierpnia 2015 r., <http://bielskobiola.gazeta.pl/bielskobiola/1,88025,18618107.zywiec-napisali-na-murze-spalimy-uchodzcow-jest-sledztwo.html#BoxLokKraKLink> [dostęp: 24.8.2015].

³⁷ Por. M. Jaroszewicz, *Trendy...*, s. 55.

³⁸ Zob. A. Goodman, *7 charged with aiding Madrid train bombers*, informacja z 2 listopada 2009 r., <http://edition.cnn.com/2009/WORLD/europe/11/02/spain.madrid.bombing/index.html?iref=24hours> [dostęp: 5.09.2015] i G. Frankel, *British Seek Egyptian-Born Chemist In Connection With London Attacks*, informacja z 15 lipca 2005 r., <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2005/07/14/AR2005071400535.html> [dostęp: 5.09.2015].

³⁹ Dz.U. 1991 Nr 119, poz. 515 i 516. Dalej: Konwencja genewska z 1951 r.

⁴⁰ Więcej o dyskusji w: P. Sadowski, *Udzielanie...*, s. 38 i n. oraz M.M. Kenig-Witkowska, *Problematyka „uchodźców środowiskowych” w prawie międzynarodowym*, PIP 2013, Nr 10, s. 6 i n.

wnioskodawcą⁴¹, czy też może być nazywana uchodźcą⁴². Problem ten ma wymiar praktyczny, gdyż zakres praw przyznanych wnioskodawcom jest inny niż ten, który przysługuje cudzoziemcom, którym udzielono ochrony. Tak np. w Polsce uznani uchodźcy mają zapewnioną pomoc integracyjną, która jest szersza niż pomoc pre-integracyjna oferowana cudzoziemcom oczekującym na wydanie decyzji w sprawie o udzielenie ochrony⁴³. Nie ulega jednak wątpliwości, że złożenie wniosku o udzielenie ochrony powoduje uregulowanie sytuacji pobytowej cudzoziemca, nawet gdy wcześniej w sposób niezgodny z prawem przekroczył granicę państwa lub pozostał na terytorium UE mimo upływu ważności zezwolenia.

Systemy regionalne mogą zawierać szersze definicje terminu „uchodźca” oraz przewidywać dodatkowe formy udzielania ochrony cudzoziemcom. Tak np. Wspólny Europejski System Azylowy (oparty na pełnym stosowaniu Konwencji genewskiej z 1951 r.⁴⁴) ustanawia dodatkową, wspólną dla wszystkich państw członkowskich UE formę ochrony – „ochronę uzupełniającą”⁴⁵. Określa także wspólne procedury na wypadek masowego napływu wysiedleńców⁴⁶, czyli obywateli państw trzech lub bezpaństwowców, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia swojego państwa lub regionu pochodzenia lub też zostali ewakuowani, w szczególności w odpowiedzi na apel organizacji międzynarodowych, i nie są w stanie bezpiecznie i na stałe powrócić ze względu na sytuację istniejącą w ich państwie, oraz którzy mogą być objęci zakresem art. 1A Konwencji genewskiej z 1951 r. lub innego instrumentu międzynarodowego, lub krajowego przyznającego międzynarodową ochronę.

⁴¹ Tak np. art. 2 lit. b i c Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona), Dz.Urz. UE L 180 z 29.6.2013, s. 60. Por. art. 23 ust. 1. ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, t.j. Dz.U. 2012, poz. 680, z późn. zm.

⁴² Spotkać można poglądy, iż Konwencja genewska z 1951 r. pozostawia nadawanie statusu uchodźcy wśród prerogatyw państwa. Tak np. A. Szklanna, *Ochrona prawna cudzoziemca w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, Warszawa 2010, s. 66. Nie brak jednak autorów akcentujących deklaratoryjny charakter nadania statusu uchodźcy. Tak np. M.T. Gil-Bazo, *The Charter of Fundamental Rights of the European Union and the Right to be Granted Asylum in the Union's Law*, „Refugee Survey Quarterly” 2008, Vol. 27, No. 3, s. 33 i J. Chlebny, *Postępowanie w sprawie o nadanie statusu uchodźcy*, Warszawa 2011, s. 39.

⁴³ Więcej w: W. Klaus, A. Chrzanowska, *Integracja i pomoc społeczna wobec uchodźców w Polsce. Wyniki badań aktowych*, „Analizy, Raporty, Ekspertyzy Stowarzyszenia Interwencji Prawnej” 2007, Nr 8, s. 2 i n.

⁴⁴ Tak np. motyw 2 Dyrektywy Rady 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. ustanawiającej minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl, Dz.Urz. UE L 31 z 6.2.2003, s. 18, Polskie wydanie specjalne: Dz.Urz. UE Rozdział 19, Tom 006, s. 101. Termin „azyl” posiada na gruncie UE znaczenie autonomiczne i nie może być utożsamiany z azylem politycznym.

⁴⁵ Zob. motyw 7 Dyrektywy Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzech lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony, Dz.Urz. UE L 304 z 30.9.2004, s. 12, Polskie wydanie specjalne: Dz.Urz. UE Rozdział 19, Tom 007, s. 96, gdzie *explicitie* odwołano się do różnic w legislacji i praktyce państw członkowskich UE.

⁴⁶ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami, Dz.Urz. WE L 212 z 7.8.2001, s. 12, Polskie wydanie specjalne: Dz.Urz. UE Rozdział 19, Tom 004, s. 162.

Również prawo krajowe może przewidywać dodatkowe formy udzielania ochrony cudzoziemcom – np. w Polsce można udzielić zgody na pobyt humanitarny oraz na pobyt tolerowany⁴⁷. Może także szeroko interpretować Konwencję genewską z 1951 r., tak jak w art. 6 armeńskiej ustawy z dnia 27 listopada 2008 r. o uchodźcach i azylu⁴⁸.

Duża liczba tytułów uprawniających obywateli państw trzecich do pobytu odpowiada przyczynom migracji. Taka różnorodność zezwoleń sprawia jednak, że zasadnym jest przybliżenie tej problematyki społeczeństwu⁴⁹. Kampanie informacyjne powinny dotyczyć m.in. skali zjawiska imigracji (w tym nielegalnej imigracji), przyczyn imigracji (w tym wyraźnego odróżnienia migracji z powodów ekonomicznych od migracji osób poszukujących ochrony międzynarodowej), a także katalogu praw przysługujących imigrantom (w tym zakresu oferowanej pomocy socjalnej). Podjęcie takich działań w Polsce jest tym bardziej zasadne, gdyż imigracja jest w debacie publicznej tematem stosunkowo nowym.

Potwierdził to spór, który uwidocznił się podczas dyskusji nad zakresem pomocy, jakiej Polska powinna udzielić Włochom i Grecji, które zmagaly się ze zwiększonym napływem imigrantów⁵⁰. Prawo przewidywało możliwość relokacji do Polski obywateli państw trzecich, którzy na terytorium państw członkowskich UE złożyli wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, ale nie otrzymali jeszcze decyzji w tych sprawach⁵¹. Rozważenie nowelizacji tego mechanizmu uzasadniała jednak sytuacja

⁴⁷ Dział II ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także Dział VIII, Rozdział 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, Dz.U. 2013, poz. 1650, z późn. zm.

⁴⁸ <http://smsmta.am/upload/2-law-eng.pdf>, stan na: 4.8.2015. Więcej w: E. Borawska-Kędzierska, P. Cybul, K. Rowińska, P. Sadowski, A. Skiba, *Report prepared in Activity 1.1 implemented under the aegis of the Twinning project "Support the State Migration Service for Strengthening of Migration Management in Armenia"*, M. Kosiel-Pajak (red.), Warsaw/Yerevan 2013, s. 89 i n., http://media.wix.com/ugd/baab96_1d2feb51acbc400b98374e1ffcf5bed.pdf [dostęp: 5.09.2015].

⁴⁹ Kampania „Polska. Tu mieszkam” potwierdza, że istnieje potrzeba upowszechniania wiedzy o migracjach. Więcej informacji o podjętych działaniach dostępnych na: <http://cudzoziemcy.gov.pl/> [dostęp: 30.08.2015].

⁵⁰ Mowa tu o dyskusji podczas prac nad Wnioskiem Komisji Europejskiej w sprawie Decyzji Rady wprowadzającej środki przejściowe w dziedzinie ochrony międzynarodowej na korzyść Włoch i Grecji, COM(2015) 286 final, Bruskeła, 27.5.2015 r. Zob. np. P. Wroński, *Zamieszanie po rządowej deklaracji o przyjęciu uchodźców*, „Gazeta Wyborcza” z 11–12 lipca 2015 r., ab/ka/en, „Powinniśmy być przygotowani na przyjęcie uchodźców ze Wschodu”. „Nie ma żadnych zagrożeń, to mają być chrześcijanie”, informacja z 20 lipca 2015 r., <http://www.tvp.info/20906240/powinnismy-byc-przygotowani-na-przyjecie-uchodzcow-ze-wschodu-nie-ma-zadnych-zagrozen-to-maja-byc-chrzescijanie>, stan na: 5.9.2015 i PAP/asop, *Polityka migracyjna. Wiemy, ile Polska dostanie z Brukseli pieniędzy*, informacja PAP z 10 sierpnia 2015 r., <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/1487108.Polityka-migracyjna-Wiemy-ile-Polska-dostanie-z-Brukseli-pieniedzy> [dostęp: 27.08.2015].

⁵¹ Art. 86a w zw. z art. 2 lit 9d ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dodany wraz z wejściem w życie w dniu 1 stycznia 2012 r. art. 14 punkt 23 ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zalegalizowaniu pobytu niektórych cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy o cudzoziemcach (Dz.U. 2011 Nr 191, poz. 1133). O relokacji do Polski osób poszukujących ochrony na Malcie w: Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, *Uzasadnienie do projektu ustawy o zalegalizowaniu pobytu niektórych cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy o cudzoziemcach (wersja do rozpatrzenia przez Radę Ministrów)*, s. 7, http://www.udsc.gov.pl/files/prawo/projekty_ustaw/uzasadnienie.pdf [dostęp: 10.07.2012].

migracyjna w basenie M. Śródziemnego. Dyskusje koncentrowały się na potencjalnym zagrożeniu dla bezpieczeństwa i porządku państwa⁵², fiasku multikulturalizmu⁵³, moralnym obowiązku wsparcia osób, które są prześladowane i wskazywaniu, że Polska ma obowiązek odwzajemnienia pomocy⁵⁴ i że może jej udzielić w oparciu o zasadę dobrowolności „na poziomie zgodnym z aktualnymi możliwościami [krajowego] systemu azylowego, recepcyjnego i integracyjnego”⁵⁵.

⁵² Tak np. pl/jk, *Wróbel: imigrantów z Afryki trzeba dokładnie sprawdzić. To mogą być islamisci*, informacja z 11 lipca 2015 r., <http://www.tvp.info/20805422/wrobel-imigrantow-z-afryki-trzeba-dokladnie-sprawdzic-to-moga-byc-islamisci> [dostęp: 5.09.2015] oraz M. Kamieniecki, *Unia budowniczym zagrożenia terrorystycznego*, informacja z 25 sierpnia 2015 r., <http://www.naszdziennik.pl/polska-kraj/142635.unia-budowniczym-zagrozenia-terrorystycznego.html> [dostęp: 5.09.2015]. O dominacji w polskim dyskursie politycznym przeświadczenia o zagrożeniu, jakie towarzyszy imigracji w: M. Lesińska, *Wnioski*, [w:] A. Górny, I. Grabowska-Lusińska, M. Lesińska, M. Okólski (red.), *Transformacja nieoczywista. Polska jako kraj imigracji*, Warszawa 2010, s. 122–123.

⁵³ M. Leciak, *Konflikty...*, s. 114. O genezie multikulturalizmu i definicji tego terminu Ibidem, s. 113–14. Akcentowano, że „zamachy w Madrycie i Londynie, zabójstwo kontrowersyjnego dziennikarza i reżysera (...) w Holandii, wystąpienia imigrantów we Francji w 2005 r., a także protesty muzyłmanów w Danii (...) spowodowały zmianę podejścia do kwestii integracji obywateli państw trzecich, zwłaszcza tych pochodzących z odmiennych kręgów kulturowych”. B. Mikołajczyk, *Integracja obywateli państw trzecich w Unii Europejskiej – nowe tendencje i wyzwania*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2011, Zeszyt 2, s. 160.

⁵⁴ W. Wilk, *Będziemy mieli więcej uchodźców w Polsce*, informacja z 13 lipca 2015 r., <http://www.rp.pl/artukul/1215225.html> [dostęp: 25.08.2015], mar/mmt, *Naszym obowiązkiem jest pomóc uchodźcom z Syrii*, informacja z 2 czerwca 2015 r., <https://radiogdansk.pl/index.php/wydarzenia/item/25368-naszym-obowiazkiem-jest-pomoc-uchodzcom-z-syrii.html> [dostęp: 5.09.2015], dżek, *Fuszara: liczę, że uchodźców przyjmijemy gościnnie, niezależnie od ich religii. Trzeba się przyzwyczajać do wielokulturowości*, informacja PAP z 22 sierpnia 2015 r., <http://www.tokfm.pl/Tokfm/1,130517,18610318,fuszara-licze-ze-uchodzcow-przyjmijemy-goscinnie-niezaleznie.html> [dostęp: 5.09.2015]. Podobna debata toczyła się na Słowacji. Por. fil/ja, *Słowacja informowała, że przyjmie tylko chrześcijan. Teraz prostuje*, informacja PAP z 20 sierpnia 2015 r., <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiate,2/slowacja-prostuje-uchodzcy-z-krajow-muzulmanskich-moga-byc-przyjeci,570327.html> [dostęp: 5.09.2015].

⁵⁵ Stanowisko Rady Ministrów za: Biuro Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu, *Opinia w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady wprowadzającej środki przejściowe w dziedzinie ochrony międzynarodowej na korzyść Włoch i Grecji (COM(2015) 286 final) przekazana pismem numer BAS-WASGiPU/WAPEiM-1425/15 z dnia 3 sierpnia 2015 r. do Pani Poseł Agnieszki Pomaski, Przewodniczącej Komisji do Spraw Unii Europejskiej*, s. 4, <http://orka.sejm.gov.pl/SUE7.nsf/Pliki-zal/1425-15.doc/%24File/1425-15.doc> [dostęp: 5.08.2015]. Por. *Polska chce sama decydować, ilu uchodźców przyjmie*, informacja PAP z 16 czerwca 2015 r., http://www.superstacja.tv/Wiadomosc/Polska_Cھے_Sama_Decydowac_Ilu_Uchodzcow_Przyjmie,1453196/Swiat/ [dostęp: 27.08.2015] oraz J. Bielecki, *Przymusowa gościnność*, „Rzeczpospolita” z 31 sierpnia 2015 r., Nr 202 (10231), s. A1. O dobrowolności debatowano także w Parlamencie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej. Zob. European Union Committee of House of Lords, *Second Report on The United Kingdom opt-in to the proposed Council Decision on the relocation of migrants within the EU*, punkt 24, <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldselect/lducom/22/2203.htm> [dostęp: 5.09.2015]. Komisja Europejska oczekiwała ustanowienia systemu dzielenia się odpowiedzialnością, ustalającego państwo przyjmujące zgodnie z ustalonymi zasadami (klucz redystrybucji oparto na: PKB, liczbie ludności, stopie bezrobocia oraz liczbie osób ubiegających się w przeszłości o azyl i przesiedlonych w przeszłości uchodźców). Por. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie Europejskiego programu w zakresie migracji*, COM(2015) 240 final, Bruksela 13.5.2015 r., s. 5. Jest to dokument o charakterze strategicznym, wyznaczający spójne stanowisko w zakresie migracji, które stanowi podstawę działalności legislacyjnej i operacyjnej instytucji UE i agencji UE.

Zarysowany przez P. Singera dylemat dotyczący określania zasad przynależności do grupy społecznej (problem swój-obcy) oraz wynikającej z tego zasadności/ konieczności udzielenia wsparcia osobom należącym do tej grupy pozostaje zatem nierozwiązany⁵⁶. Słusznie zatem Stowarzyszenie Interwencji Prawnej oraz Poznańskie Centrum Praw Człowieka INP PAN pytały, „czy obawy, jakie pojawiają się w związku z obecnością uchodźców w Europie, w Polsce, powinny przeważać nad prawnym i moralnym charakterem zobowiązań, jakie wobec nich ponosimy?”⁵⁷. Podkreśla to, że problem imigracji jest jednym z najtrudniejszych wyzwań przed jakimi stoi UE.

IV. PODSUMOWANIE

Niepewność towarzyszącą zwiększającej się liczbie imigrantów trudno uznać za bezpodstawną, zwłaszcza w obliczu nagłaśnianych przez media incydentów i przestępstw z udziałem imigrantów i osób z pochodzeniem imigranckim. Nie dziwi więc, że problematyka imigracji budzi emocje społeczne, będąc istotnym elementem programów wyborczych⁵⁸. Stąd też zasadne jest aktywne prowadzenie kampanii informujących o różnych aspektach zjawiska imigracji, w szczególności podkreślających różnorodność przyczyn migracji (odróżnienie migrantów ekonomicznych od osób uciekających przed prześladowaniem), informujących o realnej skali imigracji⁵⁹ i przypominających, że prawo UE stanowiąc jest w drodze konsensusu (nie zawsze możliwe jest więc osiągnięcie celów narodowych)⁶⁰. Działania takie powinny być adresowane do ogółu społeczeństwa⁶¹ i do osób, które mogą upowszechniać wiedzę o migracjach i stymulować otwartą debatę (np. akcja adresowana do dziennikarzy).

Słusznie bowiem wskazuje K. Karsznicki, że „wpływ na formowanie się kultury prawnej ma nie tylko prawo, lecz także moralność i religia. W każdej społeczności normy z tych trzech sfer pozostają w obszarze wzajemnego oddziaływania”⁶². Konflikt ten występuje także w Polsce, co uwidoczniają m.in. zidentyfikowane przypadki wielożeństwa, małżeństw zawieranych pod przymusem i dokonywania uboju rytualnego⁶³. Stąd też wskazuje się m.in. na ujawniające się już na tym etapie problemy dotyczące „zmiany

⁵⁶ P. Singer, *Etyka praktyczna*, Warszawa 2003, s. 235 i n.

⁵⁷ Informacja prasowa dostępna na: <http://www.prawaczlowieka.edu.pl/index.php?dok=3d41b7fd29fc9b4ab18b63e1727b59b9eb5df1e2-d3> [dostęp: 29.07.2015].

⁵⁸ Tak np. w kontekście Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w: P. Sadowski, *Imigracja do Zjednoczonego Królestwa po II Wojnie Światowej w świetle zmian brytyjskiego prawa o cudzoziemcach*, „Ius Novum” 2013, Nr 1, s. 163 i n. O sytuacji w Rosji w: M. Jaroszewicz, *Trendy...*, s. 55–56.

⁵⁹ Por. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, *Resolution 2069(2015)*..., punkt 6.5.1.

⁶⁰ Por. M. Duszczyk, M. Lesińska, *Europeizacja polskiej polityki migracyjnej i jej efekty*, [w:] A. Górny, I. Grabowska-Lusińska, M. Lesińska, M. Okólski (red.), *Transformacja nieoczywista. Polska jako kraj imigracji*, Warszawa 2010, s. 75.

⁶¹ Kampanię „Nie ma nielegalnych uchodźców” prowadzi Biuro UNHCR w Polsce (więcej informacji na: <http://www.youtube.com/embed/LsWqCxShbrl?ref=0>, stan na: 28.7.2015). Wydaje się jednak, że akcja ma ograniczony charakter.

⁶² K. Karsznicki, *Główne kultury prawne na świecie*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2014, Vol. 15, s. 76. Por. L. Morawski, *Wstęp do prawoznawstwa*, Toruń 2000, s. 44–52.

⁶³ M. Leciak, *Konflikty...*, s. 118.

podejścia do zachowań, od dawna praktykowanych przez przedstawicieli mniejszości religijnych i narodowych [,choć] w niektórych przypadkach uwzględnianie różnic kulturowych może wzbudzić sprzeciw, gdyż prowadzi do osłabienia prawnokarnej ochrony słabszych grup w ramach danej mniejszości kulturowej, zwłaszcza kobiet i dzieci”⁶⁴.

Równoległe z kampaniami informacyjnymi prowadzona powinna dyskusja dotycząca imigracji. Zderzenie opartych na faktach poglądów pozwala bowiem na konfrontację idei oraz odniesienie się do wartości i interesów. Wysłuchani powinni być zarówno zwolennicy wprowadzania ułatwień umożliwiających przyjazd do Polski większej liczbie imigrantów, jak i propagatorzy ograniczania imigracji (w zakresie, w jakim wprowadzenie ograniczeń dopuszczone jest przez prawo międzynarodowe).

BIBLIOGRAFIA

- Bielecki J., *Przymusowa gościnność*, „Rzeczpospolita” z 31 sierpnia 2015 r., Nr 202 (10231).
- Biszyta A., *Europejska Konwencja Praw Człowieka a Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej – stan kompatybilności czy konkurencyjności?*, „Przeгляд Prawa Konstytucyjnego” 2011, Nr 3.
- Bojarski J., *Ocena sytuacji w Polsce na progu zróżnicowania kulturowego społeczeństwa*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2014, Vol. 15.
- Borawska-Kędzińska E., Cybul P., Rowińska K., Sadowski P., Skiba A., *Report prepared in Activity 1.1 implemented under the aegis of the Twinning project "Support the State Migration Service for Strengthening of Migration Management in Armenia"*, Kosiel-Pajak M. (red.), Warsaw/Yerevan 2013, http://media.wix.com/ugd/baab96_1d2feb51acbc400b98374e1ffcfe5bed.pdf [dostęp: 5.09.2015].
- Borawska-Kędzińska E., Strąk K., *Przestrzeń Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Część 2: Polityka wizowa, azylowa i imigracyjna*, Warszawa 2009, wyd. 1.
- Boswell C., Geddes A., Scholten P., *The Role of Narratives in Migration Policy-Making: A Research Framework*, „British Journal of Politics and International Relations” 2011, Vol. 13, Issue 1.
- Chlebny J., *Postępowanie w sprawie o nadanie status uchodźcy*, Warszawa 2011.
- Chrzanowska A., Klaus W. (red.), *Poza systemem. Dostęp do ochrony zdrowia nieudokumentowanych migrantów i cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce*, Warszawa 2011.
- Dąbrowski P., *Cudzoziemiec niepożądany w polskim prawie o cudzoziemcach*, Warszawa 2011.
- Doczekalska A., *Interpretacja wielojęzycznego prawa Unii Europejskiej*, EPS, maj 2006.
- Duszczyk M., *Polityka imigracyjna Unii Europejskiej oraz swobodny przepływ pracowników – ewolucja i teraźniejszość*, Warszawa 2010/2011.
- Duszczyk M., Lesińska M., *Europeizacja polskiej polityki migracyjnej i jej efekty*, [w:] Górny A., Grabowska-Lusińska I., Lesińska M., Okólski M. (red.), *Transformacja nieoczywista. Polska jako kraj imigracji*, Warszawa 2010.
- Düvell F., *Paths into Irregularity: The Legal and Political Construction of Irregular Migration*, „European Journal of Migration and Law” 2011, Vol. 13, Issue 3.
- Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przy-

⁶⁴ J. Bojarski, *Ocena...*, s. 24–25 i 35–36.

- jęciem takich osób wraz z jego następstwami, Dz.Urz. WE L 212 z 7.8.2001, s. 12, Polskie wydanie specjalne: Dz.Urz. UE Rozdział 19, Tom 004, s. 162.
- Dyrektywa Rady 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. ustanawiająca minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl, Dz.Urz. UE L 31 z 6.2.2003, s. 18, Polskie wydanie specjalne: Dz.Urz. UE Rozdział 19, Tom 006, s. 101.
- Dyrektywa Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony, Dz.Urz. UE L 304 z 30.9.2004, s. 12, Polskie wydanie specjalne: Dz.Urz. UE Rozdział 19, Tom 007, s. 96.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona), Dz.Urz. UE L 180 z 29.6.2013, s. 60.
- Gil-Bazo M.T., *The Charter of Fundamental Rights of the European Union and the Right to be Granted Asylum in the Union's Law*, „Refugee Survey Quarterly” 2008, Vol. 27, No. 3.
- González-Enríquez C., *Spain, the Cheap Model. Irregularity and Regularisation as Immigration Management Policies*, „European Journal of Migration and Law” 2009, Vol. 11, Issue 2.
- Gronowska B., *Czas a zobowiązania materialne państw-Stron EKPCz – zarys problemu*, EPS, sierpień 2014.
- Gronowska B., *Europejska Konwencja Praw Człowieka a prawa drugiej generacji – kilka refleksji o zacieraniu granic*, EPS, wrzesień 2013.
- Gronowska B., *Europejski Trybunał Praw Człowieka – w poszukiwaniu efektywnej ochrony praw jednostki*, Toruń 2011.
- Jaroszewicz M., *Trendy ogólne*, [w:] Łobaszewska A., Kazimierska K. (red.), *Wyzwania migracyjne w państwach wschodniego sąsiedztwa Unii Europejskiej*, Warszawa 2007.
- Kalisz A., *Wykładnia prawa Unii Europejskiej*, [w:] Barcz J. (red.), *Unia Europejska. System prawny, porządek instytucjonalny, proces decyzyjny*, Warszawa 2009.
- Karsznicki K., *Główne kultury prawne na świecie*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2014, Vol. 15.
- Klaus W., Chrzanowska A., *Integracja i pomoc społeczna wobec uchodźców w Polsce. Wyniki badań aktowych*, „Analizy, Raporty, Ekspertyzy Stowarzyszenia Interwencji Prawnej” 2007, Nr 8.
- Kenig-Witkowska M.M., *Problematyka „uchodźców środowiskowych” w prawie międzynarodowym*, PiP 2013, Nr 10.
- Konieczna N., *Unia Europejska – wielojęzyczny problem?*, „Przegląd Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny” 2013, Nr 2.
- Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie 4 listopada 1950 r., Dz.U. 1993 Nr 61, poz. 284, z późn. zm.
- Leciak M., *Konflikty międzykulturowe w Polsce w ujęciu prawnokarnym – próba diagnozy problemu*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2014, Vol. 15, s. 111.
- Lesińska M., *Wnioski*, [w:] Górný A., Grabowska-Lusińska I., Lesińska M., Okólski M. (red.), *Transformacja nieoczywista. Polska jako kraj imigracji*, Warszawa 2010.
- Levinson A., *The Regularisation of Unauthorized Migrants: Literature Survey and Country Case Studies*, Oxford 2005.
- Mikołajczyk B., *Integracja obywateli państw trzecich w Unii Europejskiej – nowe tendencje i wyzwania*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2011, Zeszyt 2.
- Morawski L., *Wstęp do prawoznawstwa*, Toruń 2000.
- Political Games*, „European Journal of Migration and Law” 2011, Vol. 13, Issue 3.
- Karta Praw Podstawowych z 2012 r., Dz.Urz. UE C 326 z 26.10.2012, s. 391.

- Konwencja genewska dotycząca statusu uchodźców, sporządzona w Genewie dnia 28 lipca 1951 r., Dz.U. 1991 Nr 119, poz. 515 i 517.
- Komisja Europejska, Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady na temat stosowania Dyrektywy 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich, KOM(2010) 465 wersja ostateczna, Bruksela 8.9.2010.
- Komisja Europejska, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Globalne podejście do kwestii migracji i mobilności, KOM(2011) 743 wersja ostateczna, Bruksela 18.11.2011.
- Komisja Europejska, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie Europejskiego programu w zakresie migracji, COM(2015) 240 final, Bruksela 13.5.2015 r.
- Komisja Europejska, Wniosek Komisji Europejskiej w sprawie Decyzji Rady wprowadzającej środki przejściowe w dziedzinie ochrony międzynarodowej na korzyść Włoch i Grecji, COM(2015) 286 final, Bruksela 27.5.2015 r.
- Opinia Trybunału w sprawie przystąpienia Wspólnoty do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 28 marca 1996 r. (opinia 2/94, ECR 1996, s. I-1759, polska wersja językowa dostępna na: http://curia.europa.eu/arrets/TRA-DOC-PL-AVIS-C-0002-1994-200407019-05_00.html [dostęp: 5.09.2015]).
- Opinia Trybunału w sprawie przystąpienia Unii Europejskiej do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 28 marca 1996 r. (opinia nr 2/13 z 18 grudnia 2014 r.)
- Osiejewicz J., *Ingerencja harmonizacyjna Unii Europejskiej w porządku prawnym państw członkowskich*, „Ius Novum” 2014, Nr 4.
- Rowińska K., Sadowski P., *Obywatelstwo UE dzieci imigrantów jako przesłanka do legalizacji pobytu ich rodziców*, oczekuje na publikację.
- Sadowski P., *Zwalczanie nielegalnej migracji na przykładzie działań podejmowanych w ramach Procesu Praskiego, prezentacja podczas Konferencji „Rola Polski w regionalnych konsultacjach Procesu Praskiego” zorganizowanej 20 maja 2015 r. w Warszawie przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych* (oczekuje na publikację).
- Sadowski P., *Udzielanie ochrony międzynarodowej a zwalczanie nielegalnej migracji w prawie UE*, Toruń 2014, niepublikowana praca doktorska.
- Sadowski P., *Imigracja do Zjednoczonego Królestwa po II Wojnie Światowej w świetle zmian brytyjskiego prawa o cudzoziemcach*, „Ius Novum” 2013, Nr 1.
- Sadowski P., *Capacity building in a field of migration: the cases of Moldova and Georgia*, „Web Journal of Current Legal Issues” 2012, No. 1, <http://www.bailii.org/uk/other/journals/WebJCLI/2012/issue1/sadowski1.html> [dostęp: 28.07.2015].
- Sadowski P., *Wpływ poszerzenia kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na rozwój europejskiej polityki migracyjnej*, [w:] Garnuszek A., Sosnowski P. (red.), *Rola Trybunałów i Doktryny w Prawie Międzynarodowym*, Warszawa 2010.
- Singer P., *Etyka praktyczna*, Warszawa 2003.
- Szklanna A., *Ochrona prawna cudzoziemca w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*, Warszawa 2010.
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, t.j. Dz.U. 2012, poz. 680, z późn. zm.
- ustawa z dnia 28 lipca 2011 r. o zalegalizowaniu pobytu niektórych cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy o cudzoziemcach (Dz.U. 2011 Nr 191, poz. 1133).
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, Dz.U. 2013, poz. 1650, z późn. zm.

- ustawa z dnia 27 listopada 2008 r. o uchodźcach i azyl, [uhttp://smsmta.am/upload/2-law-eng.pdf](http://smsmta.am/upload/2-law-eng.pdf) [dostęp: 4.08.2015].
- wyrok ETPCz z 25 kwietnia 1978 r. w sprawie Tyrer przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (skarga nr 5856/72).
- wyrok ETPCz z 9 października 2003 r. w sprawie Silvenko przeciwko Łotwie (skarga nr 48321/99).
- wyrok ETPCz z 27 października 2005 r. w sprawie Keles przeciwko Niemcom (skarga nr 32231/02).
- wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 marca 1977 r. w sprawie C-80/76 North Kerry Milk Products przeciwko Minister for Agriculture, Zb.Orz. 1977, s. 0425.
- wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z 27 lutego 1986 r. w sprawie C-238/84 Postępowanie karne przeciwko Hans Röser.
- wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie C-34/09 Gerardo Ruiz Zambrano przeciwko Office national de l'emploi (ONEm).
- Vollmer B.A., *Policy Discourses on Irregular Migration in the EU – Number Games and Political Games*, „European Journal of Migration and Law” 2011, Vol. 13, Issue 3, s. 317 i n.
- Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, *Resolution 2069(2015) on recognising and preventing neo-racism adopted by the Assembly on 26 June 2015 (27th Sitting)*.

Źródła internetowe

- Biuro Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu, Opinia w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady wprowadzającej środki przejściowe w dziedzinie ochrony międzynarodowej na korzyść Włoch i Grecji (COM(2015) 286 final) przekazana pismem numer BAS-WASGiPU/WAPEiM-1425/15 z dnia 3 sierpnia 2015 r. do Pani Poseł Agnieszki Pomaski, Przewodniczącej Komisji do Spraw Unii Europejskiej, s. 4, <http://orka.sejm.gov.pl/SUE7.nsf/Pliki-zal/1425-15.doc/%24File/1425-15.doc> [dostęp: 5.08.2015].
- Biuro UNHCR w Polsce, Kampania „Nie ma nielegalnych uchodźców”, <http://www.youtube.com/embed/LsWqCxShbrl?ref=0> [dostęp: 28.07.2015].
- European Union Committee of House of Lords, *Second Report on The United Kingdom opt-in to the proposed Council Decision on the relocation of migrants within the EU*, <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldselect/ldcom/22/2203.htm> [dostęp: 5.09.2015].
- European Commission – Directorate-General for Research, *Moving Europe: EU research on migration and policy needs*, Brussels 2009.
- Frankel G., *British Seek Egyptian-Born Chemist In Connection With London Attacks*, informacja z 15 lipca 2005 r., <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2005/07/14/AR2005071400535.html> [dostęp: 5.09.2015].
- Fuszara: liczę, że uchodźców przyjmimy gościnnie, niezależnie od ich religii. Trzeba się przyzwyczajać do wielokulturowości, informacja PAP z 22 sierpnia 2015 r., <http://www.tokfm.pl/Tokfm/1,130517,18610318,fuszara-licze-ze-uchodzcow-przyjmujemy-goscinnie-niezaleznie.html> [dostęp: 5.09.2015].
- Goodman A., *7 charged with aiding Madrid train bombers*, informacja z 2 listopada 2009 r., <http://edition.cnn.com/2009/WORLD/europe/11/02/spain.madrid.bombing/index.html?iref=24hours> [dostęp: 5.09.2015].
- Kamieniecki M., *Unia budowniczym zagrożenia terrorystycznego*, informacja z 25 sierpnia 2015 r., <http://www.naszdziennik.pl/polska-kraj/142635,unia-budowniczym-zagrozenia-terrorystycznego.html> [dostęp: 5.09.2015].
- Malone B., *Why Al Jazeera will not say Mediterranean 'migrants'*, informacja z 20 sierpnia 2015 r., <http://www.aljazeera.com/blogs/editors-blog/2015/08/al-jazeera-mediterranean-migrants-15082008226309.html> [dostęp: 5.09.2015].

- Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, *Uzasadnienie do projektu ustawy o zalegalizowaniu pobytu niektórych cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy o cudzoziemcach (wersja do rozpatrzenia przez Radę Ministrów)*, http://www.udsc.gov.pl/files/prawo/projekty_ustaw/uzasadnienie.pdf [dostęp: 10.07.2012].
- Naszym obowiązkiem jest pomoc uchodźcom z Syrii*, informacja z 2 czerwca 2015 r., <https://radiogdansk.pl/index.php/wydarzenia/item/25368-naszym-obowiazkiem-jest-pomoc-uchodzcom-z-syrii.html> [dostęp: 5.09.2015].
- Państwowa Inspekcja Pracy, *Sprawozdanie z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2014 r.*, Warszawa 2015, <http://www.pip.gov.pl/pl/f/v/133794/sprawozdanie%202014.pdf> [dostęp: 26.08.2015].
- Polityka migracyjna. Wiemy, ile Polska dostanie z Brukseli pieniędzy*, informacja PAP z 10 sierpnia 2015 r., <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/1487108.Polityka-migracyjna-Wiemy-ile-Polska-dostanie-z-Brukseli-pieniedzy> [dostęp: 27.08.2015].
- Polska chce sama decydować, ilu uchodźców przyjmie*, informacja PAP z 16 czerwca 2015 r., http://www.superstacja.tv/Wiadomosc/Polska_Chee_Sama_Decydowac_Ilu_Uchodzcow_Przyjmie.1453196/Swiat/ [dostęp: 27.08.2015].
- „Powinniśmy być przygotowani na przyjęcie uchodźców ze Wschodu”*. „Nie ma żadnych zagrożeń, to mają być chrześcijanie”, informacja z 20 lipca 2015 r., <http://www.tvp.info/20906240/powinnismy-byc-przygotowani-na-przyjecie-uchodzcow-ze-wschodu-nie-ma-zadnych-zagrozen-to-maja-byc-chrzescijanie> [dostęp: 5.09.2015].
- Protest głodowy w ośrodkach dla uchodźców, a los nielegalnych imigrantów nikogo nie obchodzi*, informacja z 23 października 2012 r., <http://natemat.pl/36515.protest-glodowy-w-osrodkach-dla-uchodzcow-a-los-nielegalnych-imigrantow-nikogo-nie-obchodzi> [dostęp: 5.09.2015].
- (P)rzeczywistość*, „Biuletyn Migracyjny”, grudzień 2014.
- Przemysłowcy zatrzymani w Polsce i w Niemczech*, informacja z 3 lutego 2014 r., <http://www.tvp.info/13867765/twoje-info/przemyslownicy-ludzi-zatrzymani-w-polsce-i-w-niemczech/> [dostęp: 5.09.2015].
- Rozwadowska A., *Duszczyk: W Polsce będzie więcej pracy niż chętnych. Masowa imigracja do Polski? Nie wierzę*, informacja z 20 sierpnia 2015 r., <http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,18596143,duszczyk-w-polsce-bedzie-wiecej-pracy-niz-chetnych-masowa.html> [dostęp: 5.09.2015].
- Słowacja informowała, że przyjmie tylko chrześcijan. Teraz prostuje*, informacja PAP z 20 sierpnia 2015 r., <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/slowacja-prostuje-uchodzcy-z-krajow-muzulmanskich-moga-byc-przyjeci,570327.html> [dostęp: 5.09.2015].
- Stowarzyszenie Interwencji Prawnej oraz Poznańskie Centrum Praw Człowieka INP PAN, informacja prasowa dostępna na: <http://www.prawaczlowieka.edu.pl/index.php?dok=3d41b-7fd29fc9b4ab18b63e1727b59b9eb5df1e2-d3> [dostęp: 29.07.2015].
- Szef MSW: w ośrodkach dla cudzoziemców będzie mniejszy reżim*, informacja z serwisu LEX z 14 grudnia 2012 r., <http://www.lex.pl/czytaj/-artykul/szef-msw-w-osrodkach-dla-cudzoziemcow-bedzie-mniejszy-rezim> [dostęp: 5.09.2015].
- Świecko: chcieli nielegalnie przekroczyć granicę*, informacja z 21 września 2012 r., <http://www.tvp.info/8583440/twoje-info/swiecko-chcieli-nielegalnie-przekroczyc-granice/> [dostęp: 5.09.2015].
- Urząd do Spraw Cudzoziemców, informacje statystyczne dostępne na: <http://udsc.gov.pl>, [dostęp: 31.07.2015].
- Urząd do Spraw Cudzoziemców, Kampania „Polska. Tu mieszkam”, <http://cudzoziemcy.gov.pl/> [dostęp: 30.08.2015].

- Wilk W., *Będziemy mieli więcej uchodźców w Polsce*, informacja z 13 lipca 2015 r., <http://www.rp.pl/artykul/1215225.html> [dostęp: 25.08.2015].
- Wroński P., *Zamieszczanie po rządowej deklaracji o przyjęciu uchodźców*, „Gazeta Wyborcza” z 11–12 lipca 2015 r.
- Wróbel: *imigrantów z Afryki trzeba dokładnie sprawdzić. To mogą być islamiści*, informacja z 11 lipca 2015 r., <http://www.tvp.info/20805422/wrobel-imigrantow-z-afryki-trzeba-dokladnie-sprawdzic-to-moga-byc-islamisci> [dostęp: 5.09.2015].
- Żywiec. *Napisali na murze: Spalimy uchodźców. Jest śledztwo*, informacja z 24 sierpnia 2015 r., <http://bielskobiala.gazeta.pl/bielskobiala/1,88025,18618107,zywiec-napisali-na-murze-spalimy-uchodzcow-jest-sledztwo.html#BoxLokKrakLink> [dostęp: 24.08.2015].

PRAWNE, POLITYCZNE I SPOŁECZNE KONSEKWENCJE ROZDŹWIĘKU MIĘDZY UZUSEM A DEFINICJAMI ZAWARTYMI W TEKSTACH PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH IMIGRACJI

Streszczenie

Celem artykułu jest wykazanie (na podstawie przykładów przekazów medialnych), że uzus dotyczący migracji pozostaje w sprzeczności z definicjami ujętymi w międzynarodowych i krajowych aktach prawnych. Analiza tego problemu jest zasadna m.in. z uwagi na codzienne informacje o kolejnych imigrantach, którzy zatonęli na Morzu Śródziemnym oraz o tych, którzy po dotarciu do Włoch i Grecji przygotowują się do dalszej drogi. Zastosowana w artykule ograniczona metoda dogmatyczno-prawna pozwala na podjęcie próby nakreślenia przyczyn problemów w zapewnieniu spójnej interpretacji przepisów, a socjologia prawa stanowi podstawę do zbadania, czy zwiększona presja migracyjna na Europę wzmacnia negatywne postrzeganie imigrantów. Badanie wykazało bowiem, że istotnym novum jest prowadzenie powszechnej dyskusji dotyczącej imigracji także w krajach tranzytowych, w tym w Polsce. Stąd też rekomendowane jest zorganizowanie obiektywnych kampanii informujących m.in. o polskim i europejskim prawie imigracyjnym i skali imigracji do Polski.

Słowa kluczowe: *imigracja, uchodźcy, ksenofobia, prawa człowieka, polityki imigracyjne Unii Europejskiej i Polski*

LEGAL, POLITICAL AND SOCIAL CONSEQUENCES OF THE CONFLICT BETWEEN THE ADOPTED PRACTICE AND THE DEFINITIONS LAID DOWN IN LEGAL TEXTS ON IMMIGRATION

Summary

The article aims to point out (based on examples from media reports) that the adopted practice in relation to migration is in conflict with the definitions laid down in international and domestic legal acts. The analysis of the problem is necessary inter alia because of everyday information on successive immigrants who drowned in the Mediterranean and those who having reached Italy or Greece are preparing to continue their journey. A limited dogmatic and legal method used in the article allows for making an attempt to describe the reasons of the problems with

coherent interpretation of regulations, and sociology of law gives grounds for examining whether the increased migration pressure on Europe strengthens negative perception of immigrants. The research shows that public discussion on immigration, also in transit countries, including Poland, is an important change. Thus, it is recommended that objective campaigns informing about Polish and European migration law and the scale of immigration to Poland should be organized.

Key words: immigration, refugees, xenophobia, human rights, immigration policies of the European Union and Poland